

Invulling kwaliteitsafspraken FMG 2019-2024

Inhoudsopgave

<i>Voorwoord/toelichting</i>	3
<i>Samenvatting</i>	4
<i>Inleiding</i>	5
<i>Intensivering op maat</i>	6
<i>Facultair project: Activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen</i>	6
<i>Aansluiting bij centraal thema: Professionalisering on the job</i>	8
<i>Facultair Teaching and Learning Centre</i>	10
<i>Indicatoren</i>	10
<i>Implementatie en evaluatie per domein</i>	11
<i>Verantwoording door de faculteit</i>	12
<i>Aanvullende centrale projecten</i>	13
<i>BIBLIOGRAFIE</i>	15
<i>BIJLAGE 1. STAND VAN ZAKEN UVA-BREDE DISCUSSIE</i>	16
<i>BIJLAGE 2. FACULTAIR PROCES INVULLING KWALITEITSAFSPRAKEN</i>	18

Voorwoord/toelichting

Door het afschaffen van de basisbeurs voor studenten komt er structureel ruim 900 miljoen euro beschikbaar om te investeren in de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland. Aan de besteding van dit geld zijn voorwaarden verbonden. Er moeten door het College van Bestuur (CvB) kwaliteitsafspraken gemaakt worden met het Ministerie waarin wordt vastgelegd hoe de UvA de gelden besteedt om de kwaliteit van het onderwijs zichtbaar te verbeteren. Vervolgens moeten we als Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen (FMG), binnen die UvA-brede afspraken, weer nadere afspraken maken hoe wij het geld willen besteden aan "intensivering" van het onderwijs. Dat gebeurt in nauw overleg met de facultaire medezeggenschap.

De kwaliteitsafspraken moeten aan een aantal eisen voldoen. We moeten laten zien dat we het geld investeren in concrete, haalbare en additionele initiatieven. Additioneel betekent daarbij dat we uit moeten kunnen leggen waarom de verbetering in onderwijskwaliteit nieuw en aanvullend is, niet mogelijk is zonder inzet van extra middelen, en niet ten koste gaat van lopende impulsen. Verder moeten we aannemelijk maken dat de investeringen zichtbaar bijdragen aan een kwaliteitsverbetering. Daar vloeit uit voort dat we ons beperken tot 'bewezen' verbeteringen – verbeteringen waarvan we op basis van ervaringen of wetenschappelijk onderzoek redelijkerwijs kunnen verwachten dat ze de gewenste effecten hebben. Bovendien moeten we uit kunnen leggen hoe onze afspraken aansluiten bij de visie, strategie en het onderwijsbeleid van de instelling. En we moeten over een aantal jaren goed kunnen verantwoorden (financieel en inhoudelijk) hoe we het geld hebben besteed. Dat betekent dat er toetsbare afspraken moeten komen. We moeten vastleggen welke voortgang we willen boeken en hoe we die voortgang gaan monitoren (met een nadruk op de "inputs" en de "throughputs"). Een evaluatie van de beoogde effecten wordt niet gevraagd.

Overleg tussen de onderwijs- en opleidingsdirecteuren, FSR en OR heeft tot de conclusie geleid dat we binnen de FMG een meerjarige strategie willen opstellen om de besteding van deze gelden, en de verantwoording daarvan, in goede banen te leiden. Wij vinden het daarbij belangrijk dat de domeinen ruimte krijgen om, op basis van gedetailleerde kennis van de opleidingen, specifieke keuzes te maken hoe het geld het beste kan worden besteed. Tegelijkertijd willen we een al te grote versplintering van initiatieven voorkomen. Daarom maken wij (kader)afspraken op facultair niveau, en zal de uiteindelijke verantwoording ook plaats vinden op facultair niveau. Andere belangrijke uitgangspunten zijn dat wij FMG-breed het van groot belang vinden dat de maatregelen duidelijk zichtbare effecten voor studenten hebben; dat aandacht voor professionalisering van docenten zeer wenselijk is; en dat kwaliteitsverbetering in het onderwijs alleen duurzaam vorm kan krijgen als veranderingen gepaard gaan met het terugbrengen van de werkdruk naar normale proporties. Op basis van deze uitgangspunten wordt op de volgende pagina's een FMG-project voor invulling van de kwaliteitsafspraken voorgesteld. Deze notitie zal in haar definitieve vorm in eerste instantie aan het CvB zijn gericht.

Samenvatting

De UvA maakt kwaliteitsafspraken op drie thema's: intensiever onderwijs, docentprofessionalisering en onderwijsfaciliteiten (zie bijlage 1). De uitwerking van de afspraken op het thema intensiever onderwijs is aan de faculteiten. De afspraken op de andere twee thema's worden centraal uitgewerkt. Als FMG vinden we vooral de eerste twee thema's – intensiever onderwijs en docentprofessionalisering – belangrijk.

Wat de intensivering van het onderwijs betreft, gaat de FMG de komende jaren investeren in activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen. Wij doen dat binnen vier thema's: balans tussen contacturen en zelfstudie, leren in context, feedback en regulatie, en differentiatie en verbondenheid. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat goed onderwijs ontstaat wanneer teams van docenten, als reflexieve professionals, bewust en onderwijskundig goed geïnformeerd hun onderwijs inrichten, evalueren en verbeteren. Om die reflexieve houding te bevorderen, worden de investeringen in activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen binnen de FMG zo veel mogelijk verbonden met professionaliseringsactiviteiten. Wij denken dat het centrale plan voor de uitwerking van docentprofessionalisering ons daartoe voldoende mogelijkheden biedt. Door investeringen en professionalisering te verbinden, is de kans groter dat de besteding van beschikbare gelden op een duurzame en voor studenten zichtbare manier bijdraagt aan goed onderwijs.

Inleiding

In het kader van de kwaliteitsafspraken en in lijn met de onderwijsvisie van de UvA, investeert de FMG de beschikbare gelden voor 'intensivering' de komende jaren in (face-to-face en online) activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen. De beschikbare gelden worden daarbij met name besteed aan extra docent-uren die (eenmalig of structureel) nodig zijn om meer, beter of vaker deze werk- en toetsvormen in te zetten dan bij gelijkblijvende omstandigheden mogelijk zou zijn geweest. Daarnaast zal een relatief klein deel aan extra materiële kosten of ondersteuning worden besteed. Met deze investeringen beogen we het onderwijs aantrekkelijker en meer verdiepend te maken, de nieuwsgierigheid van studenten aan te wakkeren en hun motivatie te versterken, om zo de kans te vergroten dat studenten de leerdoelen bereiken en de opleiding succesvol afronden.

We zoeken daarbij heel bewust de koppeling tussen intensivering en professionalisering. Activiteiten om het onderwijs aan te passen, activerender en studentgerichter te maken, moeten hand in hand gaan met training, scholing, advisering en ontwikkeling van docenten. Op die manier wordt gewaarborgd dat maatregelen ter intensivering gebaseerd zijn op inzichten en ervaringen uit praktijk en wetenschap. We kunnen dan redelijkerwijs verwachten dat de genomen maatregelen inderdaad aan de kwaliteit van het onderwijs bijdragen. Ook hopen we op die manier te bevorderen dat docenten bewust en geïnformeerd kunnen kiezen voor activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen die passen bij de beschikbare onderwijstijd. In de derde plaats wordt op die manier gewaarborgd dat professionaliseringsactiviteiten, op hun beurt, nauw aansluiten bij de praktijk en behoefte van docenten. Daardoor zal professionalisering zich vrij snel in concrete activiteiten van docenten met zichtbare effecten voor studenten vertalen. Daarmee voldoen we aan belangrijke criteria voor de kwaliteitsafspraken.

Een belangrijke factor om bij de verantwoording rekening mee te houden is dat verschillende onderwijsinstellingen binnen de FMG de komende jaren te maken hebben met eerst dalende en later weer stijgende inkomsten en met stijgende uitgaven (o.a. als gevolg van een daling van de studenteninstroom in het verleden en de introductie van nieuwe tweetalige opleidingen). De FMG gebruikt de reguliere, structurele onderwijsinkomsten daarbij consequent om het onderwijs zo intensief mogelijk aan te bieden. De fluctuaties zorgen er echter voor dat de mate van intensivering van het onderwijs binnen de FMG van jaar op jaar (en per opleiding) kan variëren. De middelen die de FMG ontvangt in het kader van de kwaliteitsafspraken worden per definitie aangewend voor investeringen in de intensivering van het onderwijs die bovenop deze reguliere inspanningen komen. We kwantificeren die inzet in uren en expliciteren en rechtvaardigen inhoudelijk waar die uren voor worden gebruikt. Het bepalen van de "huidige situatie" en het afzetten van de extra investeringen tegen die huidige situatie, is gezien de jaarlijkse fluctuaties wat ons betreft niet relevant noch praktisch uitvoerbaar.

Intensivering op maat

Goed onderwijs, zo blijkt uit de UvA-brede evaluatie van studiesucces (Wenting e.a., 2017) en uit onderwijskundig onderzoek (Biggs & Tang, 2011; Glasbeek, 2015; Hattie, 2009), ontstaat wanneer (a) docenten, in het onderwijs, aansluiting zoeken bij wat studenten al weten en nodig hebben; (b) studenten zich verbonden voelen met hun medestudenten, docenten en opleiding; (c) er voldoende contactmomenten zijn; (d) er voldoende structuur wordt gegeven aan de verwachte zelfstudie-activiteiten; (e) opdrachten, werkzaamheden en leerdoelen voldoende uitdagend en motiverend zijn; (f) opdrachten en werkvormen studenten aanzetten tot regelmatig werken en diepe verwerking van de stof; (g) studenten voldoende goede feedback krijgen; (h) studenten worden aangezet om metacognitieve vaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn om hun eigen leren te reguleren; en (i) summatieve toetsen het beoogde studeergedrag oproepen. Als FMG stellen we ons tot doel om, in het kader van de kwaliteitsafspraken, additionele aanpassingen en veranderingen in het onderwijs te bewerkstellingen en professionaliseringsactiviteiten te bevorderen die langs deze lijnen bijdragen aan goed onderwijs.

Welke interventies precies gewenst zijn, varieert per opleiding. Er zijn grote inhoudelijke verschillen tussen de opleidingen en elke opleiding heeft de afgelopen jaren voor een eigen mix van intensieve en extensieve werkvormen gekozen om dat onderwijs vorm te geven. Keuzes hoe en waar we de komende jaren willen intensiveren, in welke mate we daarbij inzetten op blended vormen van leren, en welke vormen van professionalisering daarbij nodig zijn, moeten variëren met de verschillen in opbouw en inrichting van het bestaande programma, en aansluiten op de achterliggende prioriteiten van opleidingsdirecteuren, opleidingscommissie (OC), docenten en studenten. Als onderdeel van de kwaliteitsafspraken vragen we de opleidings- en onderwijsdirecteuren een meerjarenplan voor hun opleiding(en) op te stellen hoe de kwaliteitsafspraken worden ingevuld en waar de beschikbare gelden de komende jaren aan worden besteed.

Facultair project: Activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen

Doel van het facultaire project is om de (hierboven beschreven) randvoorwaarden voor succesvol studeren te versterken. Met dat doel voor ogen, zoeken onderwijs- en opleidingsdirecteuren de komende jaren per domein een adequate combinatie van investeringen in activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen. Daarbij beperken zij zich tot maatregelen binnen een of meerdere van de volgende vier thema's:

- *Balans tussen contacturen en zelfstudie*: Een goede verhouding tussen contact, instructie, motivatie en zelfstudie, en een activerende invulling van contactmomenten en zelfstudie, zijn een belangrijke sleutel tot succesvol studeren (zie de hierboven genoemde randvoorwaarden voor goed onderwijs C en D). Om dit te bewerkstelligen kunnen opleidingen kiezen om docenten tijd (en wat extra budget) te geven om

- het aantal contacturen uit te breiden,
- interactieve docceervormen en activerende werkvormen in te zetten tijdens contactmomenten,
- de zelfstudie goed te structureren met vragen en opdrachten,
- en (in samenhang hiermee) lessen didactisch of inhoudelijk verder vorm te geven.

Concrete voorbeelden zijn het introduceren van digitale werkboeken bij propedeusevakken, de verhoging van het aantal contacturen bij vakken waar sprake is van relatief weinig contactmomenten, het organiseren van inloopsprekuren, het uitbreiden van het aantal werkgroepdocenten bij M&T-vakken, het introduceren van een estafette debat of een "Socratic circle" om tot betere debatten in de werkgroep te komen (Torfs & Wismans, 2012), of het bedenken en verzorgen van een 'kaderstellend' college waarna studenten een opdracht moeten vervullen (Milius, Oost, Holleman, & Admiraal, 2001).

- *Leren in context:* Aansluitend bij het vorige thema gaat het hier om het verbinden van studiestof en lessen met de wetenschappelijke, maatschappelijke of professionele context waarbinnen studenten leven en gaan werken. Studenten worden hierdoor uitgedaagd en gemotiveerd om de studiestof diepgaander te verwerken (randvoorwaarden E en F). Opleidingen kunnen dit bewerkstellingen door docenten extra uren (en wat extra budget) te geven om:
  - analytische, toegepaste of reflectieve opdrachten toe te voegen aan cursussen,
  - onderwijsactiviteiten te ontwikkelen en verzorgen die direct aan de (maatschappelijke, professionele of academische) praktijk zijn gekoppeld, en
  - didactisch gebruik te maken van de aanwezigheid van een heterogene studentenpopulatie in de *international classroom*.

Concrete voorbeelden van opdrachten en werkvormen zijn het schrijven van een speech voor een professional, het toepassen van een theorie in veldwerk ("intermezzo in het veld"; Torfs & Wismans, 2012), het integreren van internationale perspectieven door cases of ethische vraagstukken in multinationale groepen te laten bespreken (University of Copenhagen, 2015), het uitnodigen van alumni voor gastlezingen, het maken van opdrachten voor een 'wetenschapswinkel', of het vertalen van onderzoeksresultaten in niet-tekstuele presentatievormen voor betrokkenen.

- *Feedback en regulatie:* Om studenten in staat te stellen te leren van hun werkzaamheden, van hun fouten en goede resultaten, is goede toetsing en goede feedback nodig. Bij toetsing is cruciaal dat de gevraagde toetsprestaties overeenkomen met de beoogde leeropbrengsten. En zonder goede informatie over de doelen van het onderwijs, hun prestaties en de aanbevolen vervolgcities, kunnen studenten maar weinig leren. Het uiteindelijke doel daarbij dat studenten steeds meer hun eigen leerproces kunnen sturen (randvoorwaarden G, H en I). Om dit te bereiken, kunnen opleidingen docenten (met extra tijd en geld) in staat stellen om:
  - meer of betere feedback te geven,
  - onderwijs in studeervaardigheden aan te bieden, en
  - beter geschikte summatieve toetsen te ontwikkelen en af te nemen.

Concrete voorbeelden zijn het gebruik van gedeelde rubrics bij het geven van feedback in leerlijnen, het ontwikkelen en inzetten van begeleidingstools en –richtlijnen ter verbetering van persoonlijke feedback en individuele begeleiding bij stage en scriptie, het aanbieden van methodologische feedback bij de scriptie-opzet, het introduceren van intervisiebijeenkomsten voor scriptiestudenten, en het gebruikmaken van learning analytics om betere feedback bij formatieve toetsen te geven.

- *Differentiatie en verbondenheid*: Naarmate we meer gebruik maken van activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen, wordt differentiatie van het onderwijsaanbod steeds vanzelfsprekender. Activerend en studentgericht onderwijs sluit namelijk (per definitie) aan op de (uiteenlopende) voorkennis, belangstelling en deels ook behoefte van studenten. Tegelijkertijd is het belangrijk om de academische gemeenschapsvorming onder studenten te bevorderen (randvoorwaarden A en B). De genoemde werk- en toetsvormen kunnen daaraan bijdragen omdat en naarmate ze studenten beter motiveren. Maar ook aparte activiteiten kunnen aan academische community-vorming bijdragen. Tegen deze achtergrond nodigen we opleidingen tijd en geld ter beschikking te stellen aan docenten die:
  - hun onderwijsaanbod willen differentiëren om beter rekening te houden met verschillen (in voorkennis, ervaring, achtergrond of belangstelling) tussen studenten,
  - remediërend onderwijs aanbieden,
  - activiteiten organiseren die bijdragen aan academische community-vorming.

Voorbeelden zijn het organiseren van verschillende studiepaden (in een cursus) voor studenten met een andere vooropleiding, het aanbieden van meer (inhoudelijke) keuzemogelijkheden binnen een cursus, het verzorgen van 'bijspijkercursussen', het organiseren van introductieweken (anders dan de bestaande introductieweek), het toevoegen van samenwerkingsopdrachten, en het introduceren van trackambassadeurs per mastertrack.

Deze investeringen – in tijd van docenten en waar nodig ook in extra materieel, personele ondersteuning, advisering en training (voor zover niet gedekt door het UvA project 'docentprofessionalisering') – kunnen in verschillende programma's worden gedaan, waaronder schakelprogramma's. Uiteraard omvatten de bovenstaande categorieën ook de inzet van ICT in blended vormen van onderwijs om de beoogde didactische doelen te realiseren.

De gelden die per kalenderjaar voor de FMG beschikbaar zijn worden tussen de domeinen verdeeld op basis van de studentenaantallen, zoals die per 1 oktober voorafgaand aan het betreffende kalenderjaar zijn geteld. De gelden voor intensivering voor 2019 worden dus verdeeld op basis van de studentenaantallen zoals geteld per 1 oktober 2018.

Aansluiting bij centraal thema: Professionalisering on the job

Goed onderwijs is onderwijs dat aan een aantal didactische randvoorwaarden voldoet. Maar goed onderwijs kan alleen tot stand komen als teams van docenten, als reflexieve professionals, bewust en

didactisch goed geïnformeerd hun onderwijs vormgeven: doelen formuleren, lessen en leeromgeving inrichten, de impact van hun didactisch handelen evalueren en daarop reflecteren, en tot slot daar lessen uit trekken en het onderwijs verder aanpassen (Hattie, 2015). Daarom willen wij in het kader van de kwaliteitsafspraken ook uitdrukkelijk professionaliseringsactiviteiten faciliteren. Daarbij leggen we het accent op professionaliseringsactiviteiten die docenten helpen om zelf hun eigen onderwijs (in het kader van de kwaliteitsafspraken) te ontwikkelen, aan te passen en te verbeteren. We kiezen daarmee zo veel mogelijk voor een expliciete koppeling van professionalisering aan de beoogde investeringen in activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen. Op die manier heeft professionalisering de grootste impact, en zijn de gevolgen van professionalisering voor studenten direct merkbaar.

Wij denken daarbij onder andere, maar niet alleen, aan geschikte workshops en trainingen voor individuele docenten (bijv. toetsworkshops, individuele coaching, publieksgericht presenteren, ontspannen college geven, en begeleiden van studenten in werkgroepen). Daarnaast verwachten wij dat juist ook activerende en in het onderwijs ingebedde vormen van professionalisering voor teams van docenten heel effectief kunnen zijn. Goede voorbeelden in dit verband zijn de ABC workshop die door ICTO wordt aangeboden in het kader van de introductie van Canvas; een hands-on training constructieve alignment die door een externe deskundige verzorgd is voor een team van IDS docenten; intervisiebijeenkomsten; en het aanbieden van een (nieuw) format waarbij docenten met enige regelmaat hun kennis toetsen aan die van relevante professionals.

Concreet hebben docenten, als het gaat om professionalisering, vooral behoefte aan (a) tijd en ruimte (voor reflectie, intervisie en kennisdeling) en (b) toegang tot expertise (advies, coaching, training en ervaringen van interne en externe [ervarings-]deskundigen) om zich (c) on-the-job te scholen in onderwijsvaardigheden die zij in het kader van hun eigen onderwijsactiviteiten nodig hebben. Om dit te kunnen bieden, zoeken we aansluiting bij de activiteiten die de UvA binnen het thema docentprofessionalisering centraal gaat ontwikkelen. Doel van dit UvA-brede project is enerzijds om in nauwe samenwerking met de faculteiten en uitgaand van de behoefte van individuele docenten en opleidingen een aanbod aan professionaliseringsactiviteiten te ontwikkelen; en anderzijds om mogelijk te maken dat er (meer) tijd vrijgemaakt wordt voor docenten om deel te nemen aan trajecten en te reflecteren op het eigen onderwijs. Wij willen van die mogelijkheden gebruik om docenten in staat te stellen kennis te delen met collega's, zich te laten adviseren door (ervarings)deskundigen en (zo veel mogelijk op maat gemaakte) workshops te volgen.

Om ervoor te zorgen dat de investeringen een duurzaam effect hebben, streven we naar een goede verdeling van (gelden voor) professionaliseringsactiviteiten over vaste en tijdelijke docenten. Door docenten tijd te geven voor reflectie en professionalisering, door cursus/advieskosten te vergoeden, door deelname aan formele gevorderde scholingstrajecten te stimuleren en een breder aanbod aan trainingen en workshops toegankelijk te maken, bevorderen we hopelijk een cultuur waarin

professionalisering, onderwijskwaliteit en onderwijscarrières gestimuleerd en gewaardeerd worden. Ook op die manier willen we aan meer duurzame verbeteringen bijdragen.

Facultair Teaching and Learning Centre

Om de zichtbaarheid en impact van de investeringen in "intensivering" en professionaliseringsactiviteiten te versterken, gaat de FMG (net zoals de andere faculteiten op de UvA) met financiering uit centrale fondsen een facultair Teaching and Learning Centre (TLC) inrichten. Ook komt er een overkoepelende UvA TLC. Binnen de FMG vinden we vooral de coördinerende functie van zo'n TLC belangrijk. Wij zien het TLC als een netwerk waar (onder regie van de onderwijsdirecteuren) bestaande facultaire kennisdelings-, professionaliserings-, onderwijsinnovatieve en ondersteuningsactiviteiten met elkaar worden verbonden, op elkaar afgestemd en, waar nodig (met extra gelden voor TLCs) versterkt. In zo'n TLC komen (activiteiten van) matchmakers, TQIs, ICTO-teams, (ervarings)deskundigen uit de eigen staf en communicatie-medewerkers samen om docenten te ondersteunen en verbinden bij onderwijsverbeteringsinitiatieven – met informatie, netwerken, antwoorden op gerichte vragen en praktische hand- en spandiensten.

Denk daarbij aan het informeren van docenten per opleiding over praktische onderwijszaken via een docentenhandboek, en per domein of faculteitsbreed over uitkomsten van lopende projecten, nieuwe beurzen en subsidiemogelijkheden. Denk daarbij ook aan het uitzoeken en beantwoorden van (onderwijskundige) vragen, het inventariseren van ideeën en problemen van docenten, het bemiddelen in didactische expertise (die bij verschillende domeinen beschikbaar is, bijvoorbeeld op het terrein van de international classroom), en het organiseren van kennisdelingsbijeenkomsten. Denk daarbij in de derde plaats ook aan het bij elkaar brengen van geïnteresseerde en deskundige stafleden in focusgroepen of projectteams waar zij enige tijd aan een innovatief thema of vraagstuk kunnen werken, liefst binnen een concrete onderwijscontext (een vak, leerlijn, programma) en zo mogelijk ook met extra expertise van buiten. Bij al die activiteiten zou het FMG TLC, via de UvA TLC ook de verbinding met andere faculteiten en universiteiten moeten zoeken. Het FMG TLC kan zich op die manier ontwikkelen tot een plek waar stafleden ondersteuning en advies bij onderwijsgerelateerde vragen en onderwijsinnovatieve projecten kunnen vinden – niet omdat er experts met hun eigen specialisme zetelen, maar mensen die kunnen helpen de juiste antwoorden en partners te vinden, en daarnaast ook praktische steun kunnen bieden.

Indicatoren

De beoogde voortgang kunnen we samenvattend als volgt omschrijven:

- Jaarlijks worden er per OWI [xxx] docenturen besteed aan het ontwikkelen en werken met activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen (uitgesplitst naar thema).
- Jaarlijks wordt inzichtelijk gemaakt welke onderdelen uit het onderwijsaanbod in het kader van de kwaliteitsafspraken (deels) zijn vervangen door cq aangevuld met activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen.

Implementatie en evaluatie per domein

Zoals gezegd gaan we als FMG de komende jaren investeren in activerende en studentgerichte werken toetsvormen en bijpassende professionaliseringsactiviteiten. De onderwijs- en opleidingsdirecteuren krijgen de opdracht dit project in hun domeinen te implementeren. Zij doen dat op basis van een eigen meerjarenplan hoe zij het activerende en studentgerichte werken en toetsen binnen hun opleiding(en) de komende jaren willen versterken. Binnen het kader van het facultaire project en hun eigen meerjarenplan dragen zij, op basis van hun expertise en kennis van de opleiding, zorg voor een specifieke uitwerking en concrete invulling van de voorgenomen investeringen. Zij vragen daarbij in ieder geval advies van de OC, en kunnen ideeën, voorstellen en suggesties ophalen bij de Board of Studies, stafleden en studenten. Dat kan bijvoorbeeld door een kleinere of grotere "educational innovation fellowships" beschikbaar te stellen aan stafleden, om een cursus of (een deel van een programma) te innoveren (en zich in dat kader ook verder te professionaliseren). In ieder geval krijgen stafleden, die bijdragen aan gehonoreerde investeringen, tijd (docent-uren) en een budget voor additionele uitgaven (voor scholing, materialen, advies) om de aanpassingen of veranderingen te ontwikkelen en implementeren.

Als er voldoende voorstellen voor investeringen zijn, vraagt de opleidings- of onderwijsdirecteur advies aan de OC over de mate waarin de voorgestelde investeringen het onderwijs activerender maken, de nieuwsgierigheid van studenten aanwakkeren en hun motivatie versterken, en daarmee de kans vergroten dat studenten de leerdoelen bereiken en het onderwijs succesvol afronden. Waar relevant draagt de opleidingsdirecteur vervolgens (een selectie van) beoogde investeringen voor aan de onderwijsdirecteur. De onderwijsdirecteur beoordeelt of de investeringen niet uit de reguliere middelen kunnen worden gefinancierd, stelt prioriteiten, bevordert de samenhang tussen investeringen, gaat fragmentatie tegen om er voor te zorgen dat de investeringen een zichtbare impact hebben, maakt een nadere selectie, en geeft een definitief akkoord.

Ingediende voorstellen voor investeringen worden door de onderwijsdirecteur op de volgende criteria beoordeeld:

- De indiener maakt duidelijk dat de voorgestelde veranderingen passen binnen het facultaire kader en de meerjarenplan van de opleidings- of onderwijsdirecteur. Dat betekent in ieder geval dat er sprake is van investeringen (van docentenuren en andere uitgaven) in het ontwikkelen van en/of werken met activerende en studentgerichte werk- en toetsvormen, die bijdragen aan de kwaliteit van onderwijs zoals dat in deze notitie is beschreven.
- De indiener maakt duidelijk wat deze concreet aan het onderwijs wil veranderen (bijv. meer persoonlijke feedback geven, authentieke opdrachten gebruiken, alumni laten presenteren) en hoeveel tijd en geld dat gaat kosten.
- De voorgestelde aanpassingen en veranderingen passen in de meerjarenplan van het domein voor de opleiding.

- De voorgestelde activiteiten zijn een additionele impuls (verbetering onderwijskwaliteit is niet mogelijk zonder inzet extra middelen, en gaat niet ten koste van lopende impulsen).
- Er is een positief advies van de OC.
- Het is duidelijk welke professionaliseringsactiviteiten gepaard gaan met de beoogde investering en hoe die bij kunnen dragen aan het succes van de investering. Daarbij kan professionalisering variëren van deelname aan een cursus, via op maat gemaakte advisering of coaching, tot deelname aan intervisie-activiteiten.
- Het is duidelijk welke structurele inzet van tijd (en eventueel andere middelen) nodig is om geïntroduceerde veranderingen of verbeteringen de komende jaren te kunnen continueren. Deze middelen zijn de komende jaren beschikbaar (al dan niet in het kader van de kwaliteitsafspraken).
- De voorgestelde activiteiten kunnen naar verwachting in de begrootte uren worden uitgevoerd.

Voorstellen die aan deze criteria voldoen, kunnen worden gefinancierd uit de middelen die in het kader van de kwaliteitsafspraken beschikbaar komen.

Na afronding van een project uit de kwaliteitsafspraken evalueert het onderwijsinstituut de investeringen (wat zijn de gevolgen voor onderwijs en studenten, welke lessen kunnen worden geleerd). Daarbij volgen we zo veel mogelijk de reguliere kwaliteitscyclus. Bij voorkeur geven OCs de onderdelen, waarin geïnvesteerd is, aandacht in hun reguliere evaluatiecyclus (bijvoorbeeld door hier een focusgroep aan te wijden) en leveren op die manier input voor de evaluatie. Ook al zijn we in het kader van de kwaliteitsafspraken niet gevraagd de effecten van de inspanningen aan te tonen, zelf willen we wel graag weten wat de investeringen opleveren om vervolgens beter geïnformeerde keuzes te kunnen maken – maar we doen dat wel zo veel mogelijk binnen onze reguliere manier van werken en evalueren.

De onderwijsdirecteuren verzamelen jaarlijks de beschikbare evaluaties en sturen deze naar de beleidsmedewerker onderwijs van Bestuur en Beleid FMG. Deze evaluaties zullen we naar verwachting gebruiken voor de midterm evaluatie. Mede in het kader van die midterm, zullen we in 2021 op een onderwijsdirecteurenoverleg een themasessie agenderen over de kwaliteitsafspraken waar de onderwijsdirecteuren (OWIs) best- en worst-practices delen en bespreken.

Verantwoording door de faculteit

De voorgenomen investeringen (= uitgaven aan extra docent-uren en additionele onkosten) en de bevindingen uit de evaluaties worden opgenomen in de jaarplannen en -verslagen van (de opleidingen en) de Colleges en Graduate Schools. Op die manier worden de andere OWIs en de decaan geïnformeerd, en kan (op OWI-vergaderingen of anderszins) kennis en ervaringen worden gedeeld (ook met de FSR). In deze rapportages wordt aandacht besteed aan de inputs (middelen) en throughputs (teweeggebrachte veranderingen in het onderwijs) en worden deze inhoudelijk verantwoord. Naast deze inhoudelijke rapportages, maakt de faculteit periodiek een (financieel)

overzicht van besteedde input. De decaan informeert het CvB en de FSR en de OR over de voortgang van de investeringen. Hiervoor worden de Integrale Management Rapportages (IMR) gebruikt waarin de FMG ieder kwartaal aan het CvB rapporteert. Gedurende het kalenderjaar kan er vrijwel uitsluitend over input worden gerapporteerd. De throughput zal in het eerste kwartaal van jaar t+1 worden opgenomen in de IMR.

Wat de input voor de facultaire invulling van de afspraken over "intensivering" betreft, houden we bij hoeveel extra uren docenten, in het kader van het facultaire project, volgens PLAN besteden aan het veranderen en aanpassen van het onderwijs. Ook houden we bij hoeveel geld aan additionele kosten (voor hulpmiddelen, ondersteuning en eventuele inhuur van expertise) wordt besteed. Qua throughput leggen we vast welke cursussen veranderd zijn, welke veranderingen globaal gezien zijn aangebracht, en hoe ingrijpend de beoogde veranderingen didactisch gezien zijn. Wat de inspanningen op het terrein van docentprofessionalisering betreft, wachten we nadere voorstellen van de UvA af. In principe kunnen we ons voorstellen dat we qua input vastleggen hoe veel extra uren docenten, volgens PLAN, aan professionalisering hebben besteed, en qua throughput aan welke concrete professionaliserings-activiteiten docenten hebben deelgenomen.

In de inhoudelijke rapportage verantwoorden we:

- Hoe de verschillende investeringen verdeeld zijn over de verschillende thema's (Balans tussen contacturen en zelfstudie, Leren in context, Feedback en regulatie, Differentiatie en verbondenheid).
- Hoe de investeringen bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs.
- Dat de beoogde verbeteringen in onderwijskwaliteit niet mogelijk zijn zonder inzet van extra middelen (en niet ten koste gaat van lopende impulsen).

Na drie jaar volgt op basis van de cumulatieve rapportages een tussentijdse evaluatie van het facultaire project. Op dat moment wordt expliciet beschreven in hoeverre we de beoogde voortgang hebben bereikt, welke factoren tot de voorgang hebben bijgedragen of die juist hebben belemmerd, en welke aanbevelingen daaruit voortvloeien voor het project of de implementatie in de domeinen.

Aanvullende centrale projecten

Naast het facultaire project, en het gebruik dat we willen maken van het centrale aanbod aan professionaliseringsactiviteiten die aansluiten bij onze facultaire investeringen, doen we een aanvullend beroep op de (centraal) beschikbare gelden voor docentprofessionalisering om:

- een groter aantal ervaren docenten dan voor 2019 in staat te stellen SKO en LOL-trajecten te volgen;
- beginnende docenten in staat te stellen de (nieuwe/uitgebreide) BAW te volgen;
- (waar nodig) een groter aantal docenten dan voorheen in staat te stellen op maat gemaakte BKO-trajecten te volgen;

- stafleden in staat te stellen om op het terrein van hun eigen expertise didactische en onderwijsgerelateerde trainingen en workshops aan te bieden aan collega's van binnen en buiten de faculteit;
- UvA-breed een goed en actueel overzicht aan te bieden van bestaande (interne en externe) trainingen, workshops en andere professionaliseringsactiviteiten;
- naast professionaliseringsactiviteiten voor docenten ook activiteiten voor ondersteunend personeel op te nemen, die passen binnen de doelstellingen van de kwaliteitsafspraken en de uit te voeren projecten.

Ook doen we een aanvullend beroep op de gelden die voor TLCs beschikbaar zijn om op de faculteit:

- facultaire kennisdelingsactiviteiten te financieren (die inhoudelijk aansluiten op de doelstellingen van het facultaire project);
- de aanvullende kosten van (activiteiten georganiseerd door) een Teaching and Learning Centre te financieren.

Ten slotte stellen we voor om een UvA-breed aanbod van beurzen voor kleinere onderwijsinnovaties en voor Teaching Fellow-posities ter beschikking te stellen.

Uiteraard is het belangrijk dat docenten op de hoogte zijn van deze mogelijkheden om in de kwaliteit van onderwijs en professionalisering te investeren, hun ideeën te delen en voorstellen te doen. Het is een van de taken van de facultaire TLC om dit op een goede en toegankelijke manier te organiseren.

Bibliografie

- Biggs, J., & Tang, C. (2011). *Teaching for Quality Learning* (4th ed.). McGraw-Hill.
- Glasbeek, H. (2015). *Wat werkt in hoger onderwijs? Aanbevelingen voor het ontwikkelen van een leerzaam en studeerbaar curriculum*. VU Onderwijscentrum.
- Hattie, J. A. C. (2009). *Visible learning: A synthesis of 800 meta-analyses relating to achievement*. Oxon, England: Routledge.
- Hattie, J. (2015). The applicability of Visible Learning to higher education. *Scholarship of Teaching and Learning in Psychology*, 1(1), 79–91. doi:10.1037/stl0000021
- Milius, J., Oost, H. A., Holleman, J. W., & Admiraal, W. (2001). Van hoor- naar werkcollege. In *Werken aan academische vorming: ideeën voor actief leren in de onderwijspraktijk*. IVLOS. Geraadpleegd van <http://books.google.nl/books?id=0lkbuQAACAAJ>
- Torfs, E., & Wismans, G. (2012). *Activerende werkvormen. Een praktische gids voor je onderwijs*. UMC Utrecht, Expertisecentrum voor Onderwijs en Opleiding.
- University of Copenhagen (UCPH). (2015). *Reflections and Teaching Experiences from the International Classroom*. Beschikbaar op <https://indd.adobe.com/view/43da421b-3765-4660-b5fd-8cb50b0f1d31>
- Wenting, L., Visser, K., Schijf, J., Boomgaard, K., Gorter, R., Janmaat, A., ... Visser, N. (2017). *Van studiesucces naar talentontwikkeling van studenten én docenten* (Rapport Studiesucces 2.0). Universiteit van Amsterdam.

Bijlage 1. Stand van zaken UvA-brede discussie

[Dit is grotendeels knip- en plakwerk uit de UvA-notities]

Door het afschaffen van de basisbeurs voor studenten komt er structureel ruim 900 miljoen euro beschikbaar om te investeren in de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland. Aan de besteding van dit geld zijn voorwaarden verbonden. Er moeten door het CvB kwaliteitsafspraken gemaakt worden met het Ministerie waarin wordt vastgelegd waar de UvA de gelden aan besteedt om de kwaliteit van het onderwijs zichtbaar te verbeteren. Deze kwaliteitsafspraken moeten aan zes voorwaarden voldoen:

- De afspraken sluiten nauw aan bij de visie, strategie en het onderwijsbeleid van de instelling (c.q. de actielijnen van de onderwijsvisie).
- De afspraken dragen (beredeneerd) bij aan de kwaliteit van het onderwijs.
- De plannen zijn realistisch: er zijn concrete doelen/acties geformuleerd die realiseerbaar en haalbaar zijn.
- De afspraken vormen een additionele impuls; verbetering onderwijskwaliteit is niet mogelijk zonder inzet extra middelen (en gaat niet ten koste van lopende impulsen).
- Er is een bruikbaar verantwoordingskader: de instelling formuleert per thema welke voortgang zij geboekt wil hebben, hoe men precies de middelen gaat besteden en op welke wijze zij de voortgang gaat monitoren.
- De afspraken passen binnen de budgettaire kaders.

Drie thema's

Landelijk zijn zes thema's vastgesteld. De kwaliteitsafspraken moeten binnen een of meerdere van deze thema's vallen. Een raadpleging van staf en studenten en advies van de UCO laat zien dat er UvA-breed een grote voorkeur bestaat voor twee thema's: (i) intensiever onderwijs; en (ii) verdere professionalisering van docenten. De UCO ziet dit als twee nauw met elkaar verbonden thema's, waarbij intensivering van het contact tussen student en docent vanuit een didactisch perspectief voorop staat. De verwachting is dat een beperkte inzet op deze thema's een relatief groot effect kan hebben. Thema's waar we al langer aan werken, zoals studiesucces, lagen daarom minder voor de hand. Ook in het FMG OWI-overleg kwamen intensivering en professionalisering als belangrijkste thema's naar voren. Daar is een derde thema aan toegevoegd, dat ondersteunend is aan intensiever onderwijs, namelijk (iii) passende en goede onderwijsfaciliteiten. De keuze voor deze drie thema's betekent dat we niet inzetten op de andere drie thema's: (iv) meer en betere begeleiding van studenten; (v) studiesucces en (vi) onderwijsdifferentiatie – alhoewel initiatieven binnen de gekozen thema's ook de andere thema's zullen raken.

Eerste uitwerking

In de startnotitie wordt voorgesteld om de laatste twee thema's – docentprofessionalisering en onderwijsfaciliteiten – centraal (UvA-breed) uit te werken. De reden die hiervoor wordt gegeven is dat een centrale uitwerking efficiënter zou zijn. Het gaat om thema's die voor de gehele UvA gelden en het wordt als niet doelmatig gezien om de ontwikkeling van bijvoorbeeld modules voor professionalisering op meerdere plekken tegelijk te laten geschieden.

Bij het thema docentprofessionalisering wordt op dit moment aan vier acties gedacht:

- versterken en verder ontwikkelen van het bestaande opleidingsaanbod (harmonisatie van Basiskwalificatie Onderwijs (BKO), doorontwikkeling Seniorekwalificatie Onderwijs (SKO) en Leergang Onderwijskundig Leiderschap (LOL);
- uitbreiden van het bestaande aanbod (opleidingen voor junior docenten, BKO+, SKO+);
- bieden van mogelijkheden om externe experts in te schakelen voor specifieke verdieping;
- stimuleren van een cultuur die zelfreflectie, opleiding, kennisoverdracht- en kennisdeling bevordert (interviews, onderwijsdagen op opleiding, faculteits- en universiteitsniveau, compensatie voor investering van docenttijd in opleiding, uitbreiding/ ontwikkeling onderwijsplatform & kennisnetwerk).

Bij het thema onderwijsfaciliteiten wordt voorgesteld een (klein) deel van de studievoorschotmiddelen te gebruiken voor de ontwikkeling van onderwijszalen die andere vormen van interactie tussen student en docent ondersteunen. Een ander voorstel is om bij de (her)inrichting van onderwijsruimtes deze geschikt te maken voor multifunctionele gebruik, inclusief het gebruik als studieplek.

Daarnaast worden UvA-breed aan alle faculteiten gevraagd Teaching and Learning Centres (TLCs) in te richten. Die facultaire TLCs moeten verantwoordelijkheid worden voor onderwijsvernieuwing, docentontwikkeling en kennisuitwisseling.

De nadere invulling van het thema intensiever onderwijs is aan de faculteiten. Hier moeten de OWIs in samenspraak met OR en FSR tot afspraken komen. In de startnotitie worden verschillende mogelijke uitwerkingen genoemd: een goede verhouding tussen contacturen en zelfstudie, ontmoetingen tussen docent en student, de speciale uitdagingen van intensivering voor grote opleidingen, feedback geven, en het aanbieden van 'authentieke' leerervaringen door leren meer expliciet in een maatschappelijke context te plaatsen.

Verantwoording

Volgens het akkoord en het NVAO-protocol moet er sprake zijn van "toetsbare afspraken" waarbij de instelling formuleren welke voortgang zij geboekt wil hebben, hoe men precies de middelen gaat besteden en op welke wijze zij de voortgang monitort. De nadruk ligt daarbij op de inspanningen die worden gepleegd en de mogelijke output die daaraan gekoppeld is. Het gaat nadrukkelijk niet om verantwoording van de effecten. Wel zal de NVAO toetsen of er voldoende voortgang wordt geboekt met de verwezenlijking van de voornemens.

Bijlage 2. Facultair proces invulling kwaliteitsafspraken

Fase	Proces UvA	Proces Faculteit
Fase 1: input verzamelen keuze thema's en doelen onderwijsvisie Mei - Juli	<ul style="list-style-type: none"> • Eind 2017-begin 2018: Input verzameld over thema's en doelen in ronde tafels als voorbereiding van de onderwijsdag 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Mei-juni: <ul style="list-style-type: none"> o Survey onder alle studenten en docenten UvA breed: input op de prioritaire (landelijk voorgeschreven) thema's en doelen onderwijsvisie o Input van CBO op prioritaire thema's en doelen onderwijsvisie o Input van UCO op prioritaire thema's en doelen onderwijsvisie 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Begin juli: Notitie prioritaire thema's en doelen onderwijsvisie (synthese input) 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Juli: Bespreking van notitie over prioritaire thema's en doelen onderwijsvisie in diverse gremia (geen formele instemming, wel een principeakkoord voor nadere uitwerking). 	<ul style="list-style-type: none"> • Juli - augustus: Facultaire consultatie. <ul style="list-style-type: none"> o FSR en OR geven eerste reactie op notitie over prioritaire thema's en doelen onderwijsvisie. o Owi's geven een eerste reactie op de notitie over prioritaire thema's en doelen onderwijsvisie en delen eerste gedachten over coherente lijnen met concrete acties (investeringen) die we in het kader van de thema's kunnen doen. Owi's geven in ieder geval per thema aan welke invulling in termen van acties/investeringen ze zouden willen doen.
Fase 2: uitwerken startnotitie Augustus-Oktober	<ul style="list-style-type: none"> • Augustus: Uitwerken startnotitie met de volgende elementen: <ul style="list-style-type: none"> o Keuze voor prioritaire thema's en doelen onderwijsvisie o Voorstel voor verdeling centraal/facultair (wat wordt op welk niveau nader uitgewerkt) o Voorstel voor eerste invulling in termen van acties/investeringen o Toekenning van budgetten op hoofdlijnen per doel/acties o Ruwe schets van de verantwoording o Invulling van het verdere proces 	<ul style="list-style-type: none"> • September: <p>Er wordt een voorbereidingsgroepje gevormd om de voorgestelde acties per thema bij elkaar te brengen en in grote lijnen uit te werken (rekening houdend met de startnotitie) en om een voorstel te doen voor het niveau van uitwerken, facultair of domein niveau (<u>uiterlijk 21 september gereed</u>). Deze uitwerking zal worden besproken op het owi-overleg van 25 september.</p> <p><i>1 owi maakt een eerste opzet en bespreekt dit (in week 37/38) met 3 andere owi's, 2 FSR-leden, 1 OR-lid en medewerker afdeling P&C.</i></p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Eind augustus/begin september: overdracht dossier aan nieuwe medezeggenschapsraden (CSR en COR) 	
	<ul style="list-style-type: none"> • September: Bespreking van startnotitie in CSR, COR, UCO, CvB en CBO 	
	<ul style="list-style-type: none"> • September: Voorgenomen besluit CvB 	
	<ul style="list-style-type: none"> • September-oktober: Formele instemming van CSR en COR (uiterlijk na zes weken, liefst eerder) 	
Fase 3: uitwerken afspraken Oktober-november	<ul style="list-style-type: none"> o Uitwerking facultaire plannen (proces o.l.v. van decaan i.s.m. met FSR en OR, de OC's). o Vanuit centraal toets op inrichting facultaire proces. o Uitwerking betekent vertaling in concrete acties/investeringen waarbij randvoorwaarden steeds worden getoetst. o Uitwerking centrale plannen: betrekken van facultaire vertegenwoordigers. o Tevens bij uitwerking beschrijven hoe investeringen worden verantwoord. 	<ul style="list-style-type: none"> • 25 september owi-overleg: Startnotitie en uitgewerkte thema's bespreken op owi-overleg. <u>Uitwerking thema's akkoord?</u>
		<ul style="list-style-type: none"> • 27 september OV FSR: Startnotitie en uitgewerkte thema's bespreken op OV.
		<ul style="list-style-type: none"> • 1 oktober OV OR: Startnotitie en uitgewerkte thema's bespreken op OV.
		<ul style="list-style-type: none"> • Oktober – november: <ul style="list-style-type: none"> o Opmerkingen n.a.v. owi-overleg, OV FSR en OV OR worden verwerkt. o Onderwijsdirecteuren informeren opleidingscommissies en opleidingsdirecteuren over de concept notitie. o Domeinen maken plannen voor de implementatie

		per opleiding. o FSR en OR geven advies over definitieve facultaire project.
	December: o Aan het einde van het facultaire proces: formele advies van FSR en OR	o Decaan stelt facultaire project vast. o Per domein en/of opleiding zijn de implementatieplannen voor 2019 gereed.
Fase 4: integreren afspraken December-januari	o Integreren plannen (facultair en centraal) in overkoepelend document (AcZ in opdracht van CvB). o Plannen voorzien van een gedetailleerde begroting o Voor het geheel wordt een integraal verantwoordingskader uitgewerkt (op basis van alle voorstellen) o Beschrijving van looptijd acties o Beschrijving van moment en proces midterm review en eventueel invulling van doelen voor 2e helft van de looptijd van de afspraken	
Fase 5: finale besluitvorming Februari-maart	o Finale geïntegreerde document wordt nog een keer besproken in CSR, COR, UCO, CvB en CBO. o Voorgenomen besluit van CvB o Formele instemming van CSR en COR: een heel lichte toets op hoofdlijnen, volgen (positieve) adviezen van de FSR en OR op facultair niveau. o Goedkeuring van RvT o Definitief besluit door CvB	
	• Uiterlijk eind maart: Aanbieding van uitwerking kwaliteitsafspraken aan NVAO en afspraken over review plannen door NVAO	